

İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi

Evaluation of Studies on English Language Teaching in Tourism Education

Gülçin Karakuş¹
Ministry of Education

Gürbüz Ocak²
Afyon Kocatepe University, Faculty of Education, Curriculum Teaching and Planning

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the studies about English teaching in the field of tourism. 62 studies were evaluated. Studies about English teaching in the field of tourism have been accessed from Web of Science, ERIC, SCOPUS, ULAKBİM (National Academic Network and Information Center), Higher Education Council National Thesis Center and Google Academic databases. The sample of the study consists of 55 articles and 7 theses. The researches in this study were classified by examining the type, year of publication, place of publication, research method, sample, sampling method, data collection tools and variables. Data were analyzed with the descriptive analysis method. At the end of the study, it was found that researches on teaching English in the field of tourism have increased in recent years, articles are mostly preferred as a research type, studies are mostly conducted abroad, emphasis is placed on experimental research and document analysis, and university students are the most preferred with appropriate and purposeful sampling.

KeyWords: Tourism education, English teaching, English education, Meta-evaluation

ARTICLE INFO

Received: 20.08.2020
Revision received: 07.09.2020
Accepted: 15.09.2020
Published online: 23.10.2020

¹Correspondingauthor:

Dr.

karakusgulcin@gmail.com

Orcid: 0000-0002-0587-4079

² Correspondingauthor:

Prof. Dr.

gocak@aku.edu.tr

Orcid: 0000-0001-8568-0364

Turizm Eğitiminde İngilizce Öğretimine Yönelik Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi

Gülçin Karakuş¹
Milli Eğitim

Gürbüz Ocak²
Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretimi

ÖZET

Bu çalışmanın amacı turizm eğitiminde İngilizce öğretimine yönelik yapılan çalışmaları değerlendirmektir. 62 adet araştırma bu çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Turizm eğitiminde İngilizce öğretimine yönelik yapılan çalışmalara Web of Science, ERIC, SCOPUS, ULAKBİM (Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi ve Google Akademik veri tabanlarından ulaşılmıştır. Çalışmanın örnekleme 55 adet makale ve 7 tezden oluşmaktadır. Bu çalışmada yer alan araştırmalar türü, yayın yılı, yayın yeri, araştırma yöntemi, örneklem, örneklem belirleme yöntemi, veri toplama araçları ve değişken özellikleri incelenerek sınıflandırılmıştır. Veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, turizm eğitiminde İngilizce öğretimine yönelik yapılan araştırmaların son yıllarda arttığını, çoğunlukla makale şeklinde çalışmalara yer verildiğini, bu çalışmaların büyük bölümünün yurt dışında yapıldığını, deneysel araştırmalara ve doküman analizine ağırlık verildiğini ve en çok üniversite öğrencileri ile çalışmaların yapıldığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Turizm eğitimi, İngilizce Öğretimi, İngilizce Eğitimi, Meta Değerlendirme

MAKALE BİLGİSİ

*Alınma Tarihi:*20.08.2020
Düzeltilmiş Hali Alınma Tarihi: 07.09.2020
Kabul Edilme Tarihi: 15.09.2020
*Çevrimiçi Yayınlanma Tarihi:*23.10.2020

¹ Sorumlu yazar iletişim bilgileri:
Dr.

karakusgulcin@gmail.com

Orcid: 0000-0002-0587-4079

² Sorumlu yazar iletişim bilgileri:

Prof. Dr.

gocak@aku.edu.tr

Orcid: 0000-0001-8568-0364

Giriş

Yirmi birinci yüzyılın ortak dili olarak kabul edilen İngilizce, günümüzde pek çok alanda herkesin iyi derecede, yeterli seviyede konuşması ve anlaması gereken bir dil özelliği taşımaktadır. Özellikle, turizm alanında profesyonel olabilmek için İngilizceyi iyi şekilde bilmenin önemi yadsınamaz. İngilizce yeterliliği tüm mesleki alanlarda gereklidir, ancak kendine has özellikleri nedeniyle turizm endüstrisinde vazgeçilmezdir. Dünya tarihinde İngilizce turizmin gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Seyahat için olduğu kadar, irtibat, müşteri ilişkileri gibi diğer alanlarda da İngilizce turizm sektörünün önemli bir unsurudur (Simion, 2012). Bu bağlamda sektörün hedeflerine ulaşabilmesi için bu alanda verilen eğitimin İngilizce yeterliliği açısından etkili olması beklenmektedir. İngilizce yeterliliği farklı ortamlarda İngilizceyi kullanabilmeyi, telefonda ana dili İngilizce olan kişilerle görüşebilmeyi, İngilizce e posta yazabilmeyi, yazılı ve sözlü medya yoluyla kendinden emin ve etkili iletişim kurabilmeyi öngörmektedir (Koru ve Akesson, 2011).

Son yıllarda iş ve iletişim teknolojisinin ilerlemesi ile İngilizce öğretimi alanında önemli değişiklikler ortaya çıkmıştır (Kacatl ve Frydrychova-Klimova, 2015). Bu durum İngilizce eğitiminde dikkati akademik amaçlarla İngilizce öğretmekten daha çok özel amaçlar için İngilizce öğretmeye yönlendirmiştir (Simion, 2012). Örneğin, iş görüşmeleri genellikle İngilizce yapılmaktadır. İngilizce, uluslararası şirketler aracılığıyla iş ortamının temel yapısında yer almakta, uluslararası bağlamda giderek daha da sık kullanılmaktadır. Çeşitli ortamlarda; ticaret, turizm, gazetecilik, diplomasi, bilim ve teknoloji, politika vb. İngilizce iletişim esastır. Yabancı ülkeleri ziyaret eden yabancı turistlerle iletişim kurmak için kullanılan İngilizceye hâkim olmak, turizm sektöründe çalışanlar için oldukça önemlidir. Turizm sektöründe İngilizce turistlerle iletişim kurmanın, kültürel farklılıkları anlamının ve uluslararası bağlamda çalışanların iş imkanlarını artırmanın bir yoludur (Davras ve Bulgan, 2012; Sarihan, 2008; Minodora, 2013).

Yetersiz seviyede İngilizce, seyahat firmaları için turistlerin ilgisini çekmede ve onları eğlendirmede bir sorun olarak görüldüğü için ihtiyaç duyulan personelin işe alımında da en önemli ölçütlerden biridir. Bu nedenle İngilizce, tüm dünyadaki turizm eğitimi kurumlarında temel ders olarak öğretilmektedir. Turizm alanında İngilizcenin sorunlarından biri kelime bilgisidir (Özer, 2020). Kelime hazinesinin gelişmesi, işle ilgili kelime içeriğine aşına olunması süreci olumlu etkilemektedir (Dudley-Evans ve St. John, 1998). Bununla birlikte farklı dil yeterlilikleri, gerekli kitapların ve materyallerin bulunmaması, öğrencilerin motivasyon eksikliği, vb. turizm alanında İngilizce öğretiminde karşılaşılan diğer sorunlar olarak sıralanabilir. Çözüm ise, dil becerilerinin edinimini ve iş içeriği ile ilgili bilgilerin öğretimini yeterli oranda birleştirmek, uygun stratejileri tercih etmek ve İngilizce öğretimine yönelik iletişimsel yaklaşımı birinci sırada tutmaktır (Minodora, 2013). Mezun öğrencilerin görüşlerinin alınması, bu mezunların iş ortamında karşılaştıkları sorunların belirlenmesi, bu sorunlara yönelik eğitim ve öğretim sürecinde alınabilecek önlemlerinin tespiti, turizm alanında artan iletişim ihtiyaçlarını karşılanması, ihtiyaçların analiz edilmesi ve yöntem ve materyallerin bu doğrultuda düzenlenmesi sorunların çözümüne katkı sağlayacaktır (Swondo, 2018).

Avrupa ülkelerinde İngilizce turizm sektöründe etkin bir şekilde kullanılmaktadır, ancak dünyanın pek çok ülkesinde halen bu bağlamda sorunlar olduğu görülmektedir. Turizmin ekonomik potansiyeli fark edilmeye başlandıkça, diğer ülkelerde de mesleki eğitime ve yabancı dil eğitimine talep artmaktadır. Geleceğin hizmet alanlarından biri olarak turizmde başarılı olmak için, yabancı dilde özellikle de İngilizce iletişim alanında çalışmaların ve uygulamaların artırılması gerekmektedir (Vasylyshyna, 2012). Turizm alanında belirlenen ihtiyacın karşılanması için gerekli görüldüğü durumlarda öğretim programlarının da yenilenmesi uygun olacaktır. Öğretim programı öğretme ve öğrenme süreci aracılığıyla

nelerin başarılacağıının bir planı olarak öğretme ve öğrenmeyi daha etkili bir süreç haline getirmektir. Programın dil öğretimi ve öğreniminin hedeflerini gerçekleştirmedeki önemi göz önünde bulundurulduğunda, turizm alanında etkin İngilizce öğretimi için programların revize edilmesi de dikkate alınmalıdır (Serengil, 2007; Swondo, 2018, Demir ve Yavuz, 2014).

Alan yazında turizm eğitiminde İngilizce öğretimi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde kelime bilgisi üzerine yapılan çalışmalara (Pokupec, Njerš, ve Lozančić Beniç,2017), turizmde İngilizcenin önemini ifade eden çalışmalara (Grižinić, KostićBobanović, 2011; Simion, 2012), iletişim boyutuna odaklanan çalışmalara (Huang, 2011; Xamaní, 2015; Büyükkalay, 2016), online eğitime yönelik çalışmalara (Fernández, 2010), materyal geliştirme sürecine yönelik çalışmalara (Ulfa, 2015), öğretim modeli sunan çalışmalara (Temizkan ve Temizkan, 2014) rastlanmıştır. Alan yazın taraması sonucunda konu ile ilgili ulusal düzeyde yeterli çalışmanın olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte yapılan çalışmalar ise sıklıkla tarama ve doküman incelemesi şeklindedir. Bu nedenle, bu çalışmada turizm alanında İngilizce öğretimi ile ilgili yapılan çalışmaların eğilimlerinin belirlenmesini ve bu konuda farklı olarak ne tür çalışmalara ihtiyaç duyulduğunun ortaya konulmasına amaçlanmaktadır. Çalışmanın ilgili alan yazına katkı sağlayacağı böylece ileride bu konuda yapılacak çalışmalara bir yol haritası sunulacağı düşünülmektedir. Bu amaç kapsamında aşağıda sorular araştırmanın problemlerini oluşturmaktadır:

Turizm eğitiminde İngilizce öğretimi ile ilgili yapılan araştırmaların;

1. Yayın yılı açısından dağılımları nasıldır?
2. Araştırma türü açısından dağılımı nasıldır?
3. Yayın yeri açısından dağılımları nasıldır?
4. Araştırma yöntemi açısından dağılımları nasıldır?
5. Örneklem seçimi açısından dağılımları nasıldır?
6. Örneklem belirleme yöntemi açısından dağılımları nasıldır?
7. Veri toplama araçları açısından dağılımları nasıldır?
8. Değişkenleri açısından dağılımları nasıldır?

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma “turizm” ve “İngilizce öğretimi” anahtar kelimesiyle, Web of Science, ERIC, SCOPUS, ULAKBİM (Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi ve Google Akademik veri tabanlarında yer alan nitel, nicel ve karma yöntemlerle yapılan makale ve tez çalışmalarıyla sınırlıdır.

Yöntem

Model

Bu çalışmada meta değerlendirme yöntemi kullanılmıştır. Meta değerlendirme farklı çalışmalardan elde edilen verilerin birleştirilerek analiz edilmesini sağlayan bir yöntemdir. Meta değerlendirme ile konu alanında tespit edilen eksikliklerin belirlenmesi, bilimsel çalışmaların sistematik bir şekilde incelenmesi sağlanmaktadır (Scriven, 2009). Meta değerlendirme ile araştırmacı diğer çalışmaları incelemek suretiyle periyodik olarak alana öneriler sunar. Bu bağlamda bu çalışmada turizm eğitiminde İngilizce öğretimi ile ilgili yapılan çalışmalar betimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Betimsel analizde yapılan çalışmaların temel yönelimlerinin belirlenmesi, frekans ve yüzde gibi istatistiksel yöntemlerle çalışmaları sınıflandırmak amaçlanmaktadır (Cohen, Manion ve Morrison, 2007; Çalık ve Sözbilir, 2014).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini 1999-2020 yılları arasında turizm alanında İngilizce öğretimi ile ilgili yapılan Web of Science, ERIC, SCOPUS, ULAKBİM (Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi ve Google Akademik veri tabanlarında yer alan erişime açık 55 adet makale, 7 tez oluşturmaktadır. Bu çalışmada “tourism” ve “English teaching” anahtar kelimeleri ile ulaşılabilen 62 araştırma incelenmiştir.

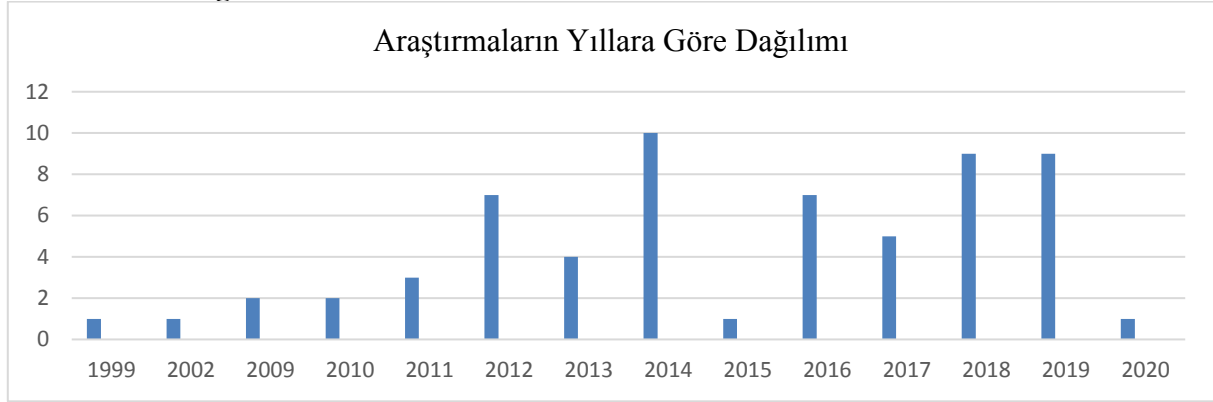
Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada turizm alanında İngilizce öğretimi ile ilgili olarak yayınlanan makaleler ve tezler belirlenmiş ve çalışmaların betimsel özelliklerinin sunulması amaçlanmıştır. Literatür taramasında çalışmaların ilk olarak özet bölümleri incelenmiş ve araştırmaya dâhil edilip edilmemesi sonucuna varılmıştır. Araştırmaya dâhil edilecek çalışmalar ve hangi ölçütlerin dikkate alınacağı uzman görüşü alınarak kararlaştırılmıştır. Bu çalışmada incelenen araştırmalar doküman analizi yapılarak belirlenen ölçütlere göre değerlendirilmiştir. Doküman analizi hem basılı hem de elektronik dokümanları gözden geçirmek veya değerlendirmek için araştırmacı tarafından yürütülen sistematik bir süreçtir. Nitel araştırmadaki diğer analitik yöntemler gibi, doküman analizinde de anlam, anlayış kazanmak ve bilgiyi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerekmektedir (Corbin ve Strauss, 2008). Bu bağlamda bu çalışmada ilk olarak önceden belirlenen kriterler kapsamında literatür taraması yapılmış ve elde edilen çalışmalar sıra numarası verilerle listelenmiştir. Oluşturulan tabloda yayın numarası, yazar adı, yılı ve yayın türü ana başlıklar olarak çalışmaları kategorize etmek amacıyla kullanılmıştır. İkinci aşamada araştırmacı her bir çalışmanın daha detaylı incelenmesini sağlamak amacıyla makale inceleme formu oluşturmuştur. Form uzman görüşü alınarak düzenlenmiş ve forma son şekli verilmiştir. Çalışmalar oluşturulan makale inceleme formu kapsamında incelenmiştir. Formda makalenin künyesi, araştırma problemi, makalenin incelenmesi hedeflenen özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda her bir çalışmaya ilişkin kategorik veriler kodlanmıştır. Ulaşılan araştırmalar; türü, yayın yılı, yayın yeri, araştırma yöntemi, örneklem, örneklem belirleme yöntemi, veri toplama araçları, değişken özellikleri dikkate alınarak kategorize edilmiştir. Çalışmada yayın yılı olarak ilk çalışmanın 1999 yılında yapıldığı belirlenmiştir. Araştırma konusunun ilk olarak araştırıldığı yılın belirlenmesinin çalışmada yer alması gerektiği uzman görüşü ile onaylandıktan sonra yıl aralığının bu şekilde belirlenmesinin uygun olduğu görülmüş ve 1999 yılında yapılan araştırma çalışma kapsamına alınmıştır.

Bulgular

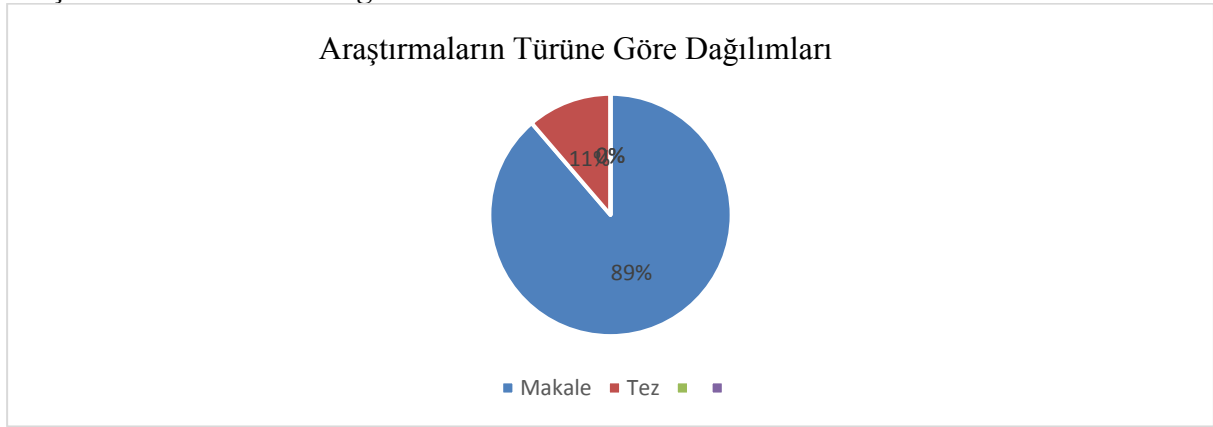
Çalışmada turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalara dair elde edilen bulgular sunulmuştur. Çalışma kapsamına örnekleme alınan araştırmaların analizleri tablo ve şekil halinde gösterilmiştir. Çalışma kapsamında incelenen araştırmaların yıllara göre dağılımı incelenmiş ve Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Turizm Alanında İngilizce Öğretimine Yönelik Olarak Yapılan Araştırmaların Yıllara Göre Dağılımları.



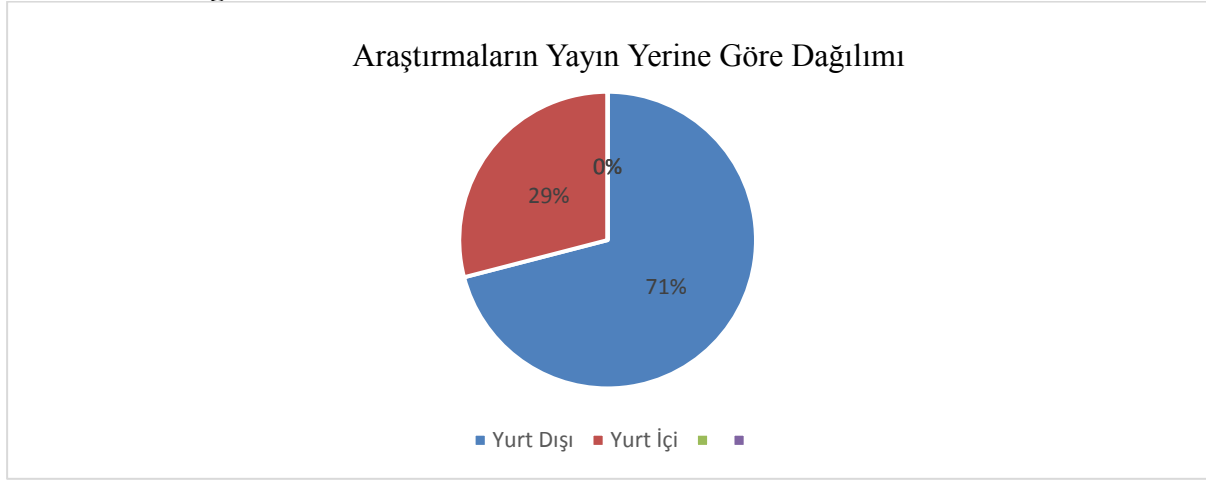
Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde en fazla sayıda araştırmanın 10 araştırma ile (% 16) 2014 yılında yapıldığı, ikinci sırada ise 9'ar (%15) araştırma ile 2018 ve 2019 yıllarının yer aldığı görülmektedir. En az sayıda çalışma ise 1'er adet (%6) olarak 1999 ve 2002 yıllarında yapılmıştır. 2012 yılında ise 7 çalışma (%11) ile artış olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında incelenen araştırmaların araştırma türüne göre dağılımı incelenmiş ve Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Turizm Alanında İngilizce Öğretimine Yönelik Yapılan Araştırmaların Araştırma Türüne Göre Dağılımı



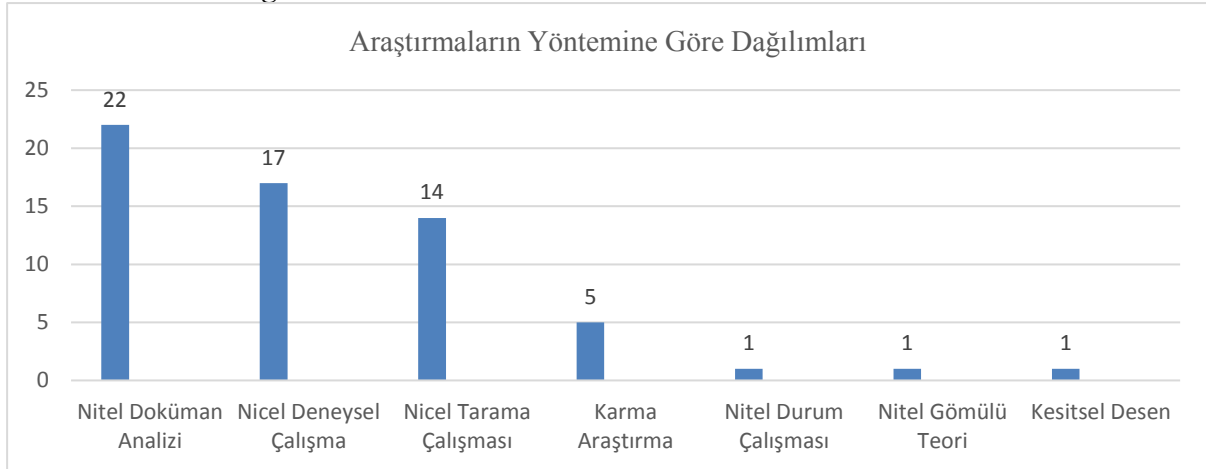
Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların araştırma türüne göre dağılımı incelendiğinde çalışmaların 55 (%89) tanesinin makale, 7 (%11) tanesinin ise tez çalışması olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında incelenen araştırmaların yayın yerine göre dağılımı incelenmiş ve Şekil 3'de sunulmuştur.

Şekil 3. *Turizm Alanında İngilizce Öğretimine Yönelik Yapılan Araştırmaların Yayın Yerine Göre Dağılımı*



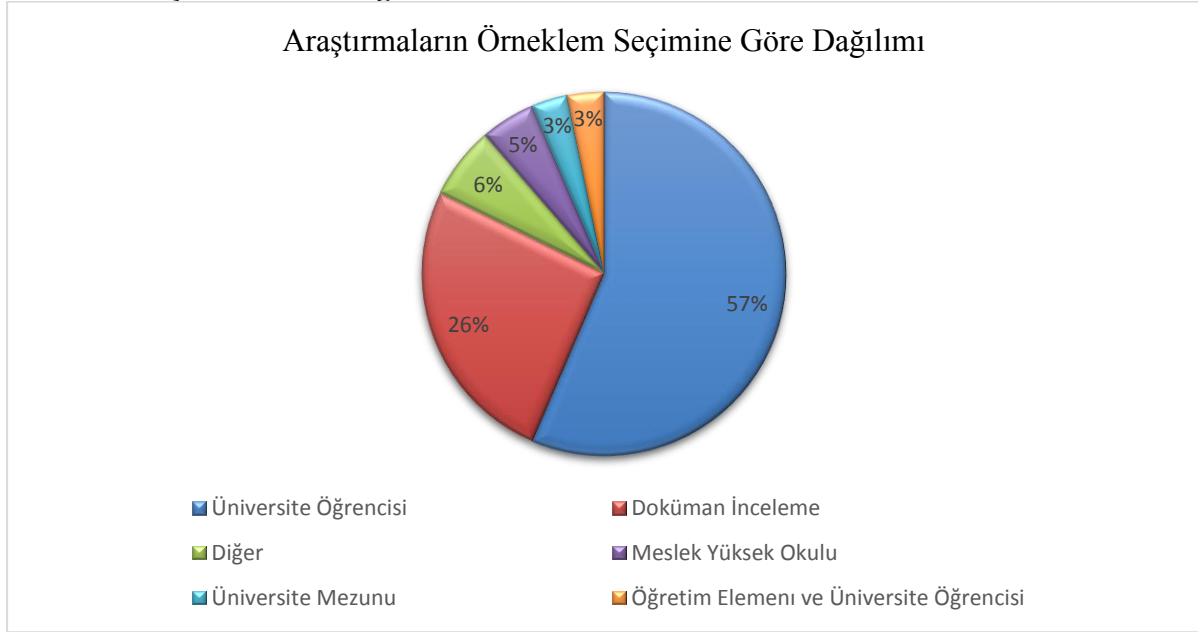
Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların yayın yerine göre dağılımı incelendiğinde araştırmaların büyük çoğunluğunun 44 ile (%71) yurt dışında yapıldığı, 18 çalışmanın ise (%29) yurt içinde yapıldığı görülmektedir. Çalışma kapsamında incelenen araştırmaların araştırma yöntemine göre dağılımı incelenmiş ve Şekil 4’de sunulmuştur.

Şekil 4. *Turizm Alanında İngilizce Öğretimine Yönelik Yapılan Araştırmaların Yöntemine Göre Dağılımı*



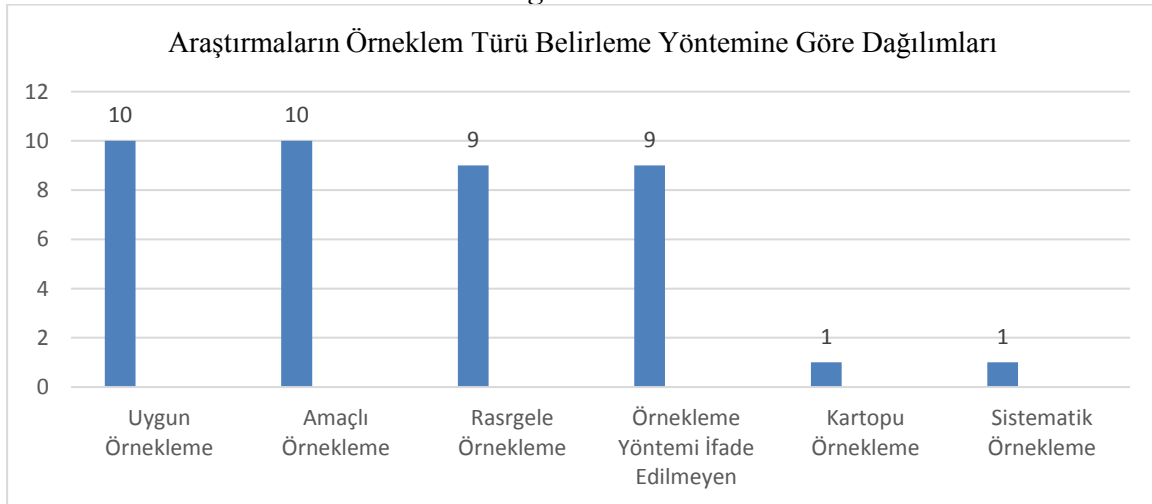
Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların araştırma yöntemine göre dağılımı incelendiğinde en çok 22 araştırma ile doküman analizi yönteminin (%35), daha sonra ise 17 araştırma ile deneysel araştırma yönteminin (%27) kullanıldığı görülmektedir. 14 araştırmanın tarama yöntemi (%23) ile 5 araştırmanın ise karma yöntemle (%8) gerçekleştirildiği görülmektedir. Durum çalışması, gömülü teori ve kesitsel desenin ise birer araştırma ile en az tercih edilen yöntemler (%2) olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında incelenen araştırmaların örneklem seçimine göre dağılımı incelenmiş ve Şekil 5’de sunulmuştur.

Şekil 5. Turizm Alanında İngilizce Öğretimine Yönelik Yapılan Araştırmaların Örneklem Seçimine Göre Dağılımı



Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların örneklem seçimine göre dağılımı incelendiğinde en çok tercih edilen örneklemin 35 (%57) adet ile üniversite öğrencileri olduğu, ikinci sırada ise örneklem olarak 16 (%26) çalışma ile doküman incelemesi olduğu görülmektedir. Diğer örneklem 4 (%6) araştırmada, meslek yüksekokulu öğrenciler 3 (%5) araştırmada, üniversite mezunları ve üniversite öğretim elemanları ile öğrencilerin ise 2'şer çalışmada (%3) tercih edildikleri görülmektedir. Çalışma kapsamında incelenen araştırmaların örneklem belirleme yöntemine göre dağılımı incelenmiş ve Şekil 6'da sunulmuştur.

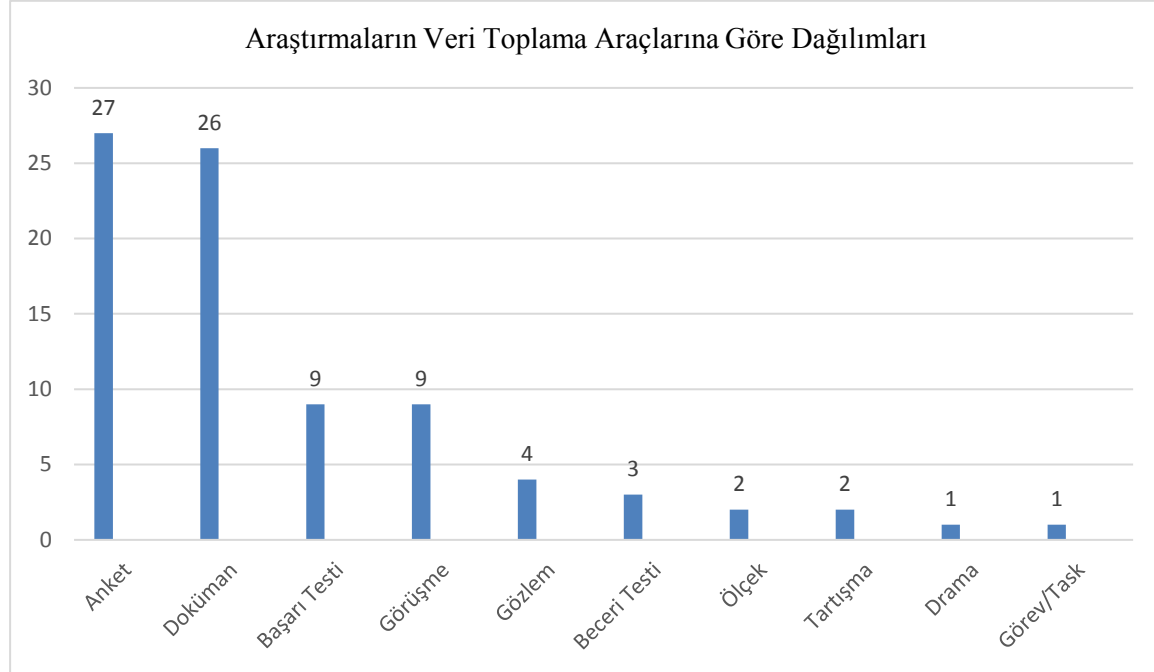
Şekil 6. Turizm Alanında İngilizce Öğretimine Yönelik Yapılan Araştırmaların Örneklem Belirleme Yöntemine Göre Dağılımı



Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların örneklem belirleme yöntemine göre dağılımı incelendiğinde 10 ar araştırmanın (%16) uygun örneklem ve amaçlı örneklem yöntemini tercih ettikleri belirlenmiştir. 9'ar araştırmanın (%15) ise rastgele örneklem yöntemini ve örneklem yöntemi belirtmemeyi tercih ettikleri, birer

araştırmanın (%2) ise kartopu örnekleme ve sistematik örnekleme yöntemlerini tercih ettikleri görülmektedir. Çalışma kapsamında incelenen araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı incelenmiş ve Şekil 7’de sunulmuştur.

Şekil 7. Turizm Alanında İngilizce Öğretimine Yönelik Yapılan Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı



Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımları incelendiğinde 27 araştırmada anketin (%44), 26 araştırmada ise dokümanın tercih edildiği (%42) görülmektedir. 9’ar araştırmada başarı testi ve görüşmenin (%15), 4 araştırmada gözlemin (%6), 3 araştırmada ise beceri testinin (%5) kullanıldığı görülmektedir. 2’şer araştırma ölçek ve tartışma yöntemini (%3), birer araştırma (%2) ise drama ve görevi veri toplama aracı olarak kullanmayı tercih etmiştir. Araştırmaların bazılarında birden fazla veri toplama aracı kullanıldığı için toplam veri toplama aracı sayısı çalışmaya dahil edilen araştırmaların sayısından fazladır. Çalışma kapsamında incelenen araştırmaların değişkenlerine göre dağılımı incelenmiş ve Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaların Değişkenleri Açısından Dağılımı

Değişken	f	%
Dili Kullanma Becerisi	9	%15
Değişken İçermeyen Araştırmalar	8	%13
Cinsiyet	7	%11
Bölüm	5	%8
Yaş	4	%6
Dil Yeterlilik Düzeyi	3	%5
Sınıf Seviyesi	3	%5
Öğretim Programının Etkisi	3	%5
Mezun Olduğu Okul Türü	2	%3
Öğrenim Türü	2	%3
İngilizce Öğrenmeye Ayırdığı Süre	2	%3
Yer	2	%3

Hazırlık Sınıfı Eğitimi	2	%3
Turizmde Tecrübe	1	%2
Özgüven Düzeyi	1	%2
Ailede Eğitim Personeli Olması	1	%2
Anne Baba Eğitim Durumu	1	%2
Memnuniyet Düzeyi	1	%2
İngilizceye Yönelik Beklenti Düzeyi	1	%2

Çalışmada yer alan araştırmaların 22 tanesi doküman analizi yöntemi ile gerçekleştirildiği için bu çalışmalar değişken ile ilgili bulgular kapsamında yer almamıştır. Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların değişken özellikleri incelendiğinde en fazla sayıda değişkenin 9 araştırmada Dili Kullanma Becerisi (%15) olduğu, ikinci sırada ise 8 araştırmacının (%13) değişken ifade etmediği görülmektedir. Cinsiyet değişkeni 7 araştırmada (%11), Bölüm değişkeni 5 araştırmada (%8), Yaş değişkeni ise 4 araştırmada (%6) tercih edilmiştir. 3'er araştırmada (%15) Dil Yeterlilik Düzeyi, Sınıf Seviyesi ve Öğretim Programının Etkisi değişken olarak incelenmiştir. 2'şer çalışmada (%3) Mezun Olduğu Okul Türü, Öğrenim Türü, İngilizce Öğrenmeye Ayırdığı Süre, Yaşadığı Yer ve Hazırlık Sınıfı Eğitimi değişken olarak ele alınmıştır. En az ise birer çalışmada (%2) Turizmde Tecrübe, Özgüven Düzeyi, Ailede Eğitim Personeli Olması, Anne Baba Eğitim Durumu, Memnuniyet Düzeyi ve İngilizceye Yönelik Beklenti Düzeyi incelenmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde en fazla sayıda araştırmacının 2014 yılında yapıldığı, daha sonra ise 2018 ve 2019 yıllarının yer aldığı görülmektedir. En az sayıda çalışma ise, 1999 ve 2002 yıllarında yapılmıştır. 2012 yılında ise artış olduğu görülmektedir. Bu durum son yıllarda turizm alanına ilginin arttığını yapılan çalışmaların sayısında artış olduğunu göstermektedir. Alan yazında yapılan çalışmalarda da son yıllarda turizme ilginin arttığı ifade edilmektedir (Filiz ve Yılmaz, 2017; Oğuzbalaban, 2017; Amerta, Sara ve Bagiada, 2018; Büyükkalay, 2016; UNWTO, 2019). Turizm sektörüne yönelik ilginin artmasının nedeni ise işsizlik sorununun çözümü konusunda turizm sektörünün ortaya çıkardığı istihdamın özelliklerinin ve çeşitlerinin incelenmesi turizm sektörünün işsizlik probleminin çözümünde önemli etkilere sahip bir sektör olduğunun tespit edilmesi olabilir (Yıldız, 2011; Minodora, 2013). Ayrıca turizm sektörünün bireysel olarak sağlıklı bir yaşama önem vermeyi destekleyen özellikler taşıması, sportif etkinliklere imkân sunması bu artan ilginin nedenleri arasında sıralanabilir (Tandoğan, 1998).

Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların araştırma türüne göre dağılımı incelendiğinde çalışmaların 55 tanesinin makale, 7 tanesinin ise tez çalışması olduğu görülmektedir. Bu durum lisansüstü düzeyde Turizm eğitiminde İngilizce eğitime yönelik yeterli sayıda çalışmanın olmadığını göstermektedir. Ülkemizde lisansüstü düzeyde turizm eğitime yönelik yüksek lisans ve doktora programları bulunmasına karşın bu programlarda daha çok alana yönelik gastronomi ve mutfak sanatları, konaklama işletmeciliği, turizm ve otel işletmeciliği, seyahat işletmeciliği, turizm rehberliği ile yiyecek içecek işletmeciliği alanlarında eğitim verilmektedir (Unur ve Köşker, 2015). Bu durum İngilizce eğitime yönelik lisansüstü çalışmaların yeterli sayıda olmamasının bir nedeni olabilir.

Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların yayın yerine göre dağılımı incelendiğinde araştırmaların büyük çoğunluğunun (44) yurt dışında yapıldığı, az sayıda (18) çalışmanın ise yurt içinde yapıldığı görülmektedir. Türkiye'de

özellikle 1980’li yıllardan sonra devlet teşviki ile turizm yatırımlarına önem verilmiş ancak bu sektörde hizmet verecek nitelikli elemanların nasıl yetiştirileceğine yeterince dikkat edilmemiştir (Olcay, 2008). Bu durum ülkemizde turizm eğitiminin diğer ülkelerdeki turizm eğitimi çalışmalarına göre uzun süreli bir geçmişe sahip olmadığını göstermektedir.

Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların araştırma yöntemine göre dağılımı incelendiğinde en çok 22 araştırma ile doküman analizi yönteminin, daha sonra ise 17 araştırma ile deneysel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmektedir. 14 araştırmanın tarama yöntemi ile 5 araştırmanın ise karma yöntemle gerçekleştirildiği görülmektedir. Durum çalışması, gömülü teori ve kesitsel desenin ise birer araştırma ile en az tercih edilen yöntemler olduğu görülmektedir. Bu durum Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik daha çok nicel araştırma desenine sahip çalışmaların tercih edildiğini göstermektedir. Bu çalışmalarda sıklıkla turizm eğitiminin gerekliliği, Türkiye’de turizm eğitiminin yapısı, yeterliliği, turizm eğitimiyle ilgili son sayısal istatistikler incelenmiştir (Unur ve Köşker, 2015). Bu durumun yapılan çalışmaların daha çok mevcut durum hakkında bilgi edinmeye yönelik olduğunu gösterdiği söylenebilir. Yani, yapılan çalışmalarda nasıl ve niçin soruları yerine sıklıkla nedir sorusuna cevap aranmıştır.

Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların örneklem seçimine göre dağılımı incelendiğinde en çok tercih edilen örneklemin 35 adet ile üniversite öğrencileri olduğu, ikinci sırada ise örneklem olarak 16 çalışma ile doküman incelemesi olduğu görülmektedir. Diğer örneklem 4 çalışmada, meslek yüksekokulu öğrenciler 3 çalışmada, üniversite mezunları ve üniversite öğretim elemanları ile öğrencilerin ise 2’şer çalışmada tercih edildikleri görülmektedir. Ülkemizde turizm eğitimi örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde sürdürülmektedir. Örgün turizm eğitimi, ortaöğretim ve yükseköğretim seviyelerinde eğitim veren okullarda yapılırken, yaygın eğitim ise resmi ya da özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki kurslar şeklinde yapılmaktadır (Ünlüönen ve Boylu, 2005). Ülkemizde lise düzeyinde sıklıkla Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde ve ön lisans düzeyinde ise turizm eğitimi meslek yüksekokullarında verilmektedir. Lisans düzeyinde ise Turizm fakülteleri adı altında öğrencilere turizm eğitimi verilmektedir. Örneklem belirlemede uygun/kazara örnekleme yöntemi araştırmacıların kolayca ulaşabileceği örneklem elemanını almayı içerir (Şahin ve Karakuş, 2019). Elde edilen sonuçlar turizm eğitiminde araştırmacıların sıklıkla kolay ulaşabildikleri lisans öğrencilerini tercih ettiklerini göstermektedir. Bu durum lise ve ön lisans düzeyindeki öğrencilerin İngilizce öğretimiyle ilgili durumlarını ele alan yeterince çalışmanın olmadığını göstermektedir.

Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların örneklem belirleme yöntemine göre dağılımı incelendiğinde 10’ar araştırmanın uygun örnekleme ve amaçlı örnekleme yöntemini tercih ettikleri belirlenmiştir. 9’ar araştırmanın ise rastgele örnekleme yöntemini kullanmayı ve örnekleme yöntemi belirtmemeyi tercih ettikleri, birer araştırmanın ise kartopu örnekleme ve sistematik örnekleme yöntemlerini tercih ettikleri görülmektedir. Amaçlı örnekleme yönteminin tercih edilmesinin nedeni araştırmaların turizm alanında olması ve doğal olarak turizm öğrencilerine yönelik olarak tasarlanması olabilir. Uygun örnekleme kolay ulaşılabilir olması ve coğrafi olarak yakın olması nedeniyle tercih edilmektedir ancak örneklemin evreni ne oranda temsil ettiği ise zaman zaman sorun olarak değerlendirilmektedir (Etikan, Musa ve Alkassim, 2016). Rastgele örnekleme yöntemi ise öncelikle örneklem çerçevesinin net olmasını gerektirir. Turizm eğitimi alanında bu sınırın çizilmesi araştırmacı için kolay olarak görülebilir (Baltacı, 2018) bu durum bu örnekleme yönteminin seçilmesinin nedeni olabilir. Örneklem yöntemi belirtmeyen çalışmaların tamamı yurt dışında yapılan çalışmalardır ancak bilimsel araştırmaların yönteminin tüm açıklığıyla belirtilmesi çalışma için önemlidir (Alkan, Şimşek ve Erbil, 2019).

Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımları incelendiğinde 27 çalışmada anketin, 26 çalışmada ise

dokümanın tercih edildiği görülmektedir. 9'ar araştırmada başarı testi ve görüşmenin, 4 araştırmada gözlemin, 3 araştırmada ise beceri testinin kullanıldığı görülmektedir. 2'şer araştırma ölçek ve tartışma yöntemini, birer araştırma ise drama ve görevi veri toplama aracı olarak kullanmayı tercih etmiştir. Alan yazında dikkatli planlama ile anketlerin veri toplama aracı olarak yüksek kaliteli veri sunacağı belirtilmektedir. Bununla birlikte hedef kitle coğrafi olarak yayılmış geniş bir alana yayılmış olsa bile araştırma sürecinde anket aracılığıyla açıkça tanımlanabilir ve analiz süreci daha kolay olabilir (Marshall, 2005; Gillham, 2008). Anket kullanımı araştırmacıların sıklıkla tercih ettikleri bir veri toplama aracıdır ancak kullanılacak anketin örneklem uygun olması, geçerli ve güvenilir olması, katılımcı için görsel olarak okunmasının kolay olması, anlaşılır olması çalışmanın kalitesi açısından gereklidir (Boynton, ve Greenhalgh, 2004; Oppenheim, 2000). Çalışmada en çok kullanılan ikinci veri toplama aracının ise doküman olduğu belirlenmiştir. Doküman veri toplama aracı olarak konu alanı ile ilgili belgelerin sistematik olarak gözden geçirilmesini ve incelenmesini ifade etmektedir ve sıklıkla kullanılmaktadır (Corbin ve Strauss, 2008). Bununla birlikte doküman bir araştırmanın tamamlayıcı unsuru olarak araştırmacıya destek olur ve zaman içinde gelişim ve değişim ile ilgili sürecin görülmesini sağlar (Bowen, 2009). Diğer veri toplama araçlarından başarı testi ve görüşmenin de turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik çalışmalarda kullanıldığı görülmektedir. Başarı testleri kalabalık gruplarda puanlamayı kolaylaştırmaktadır (Klufa, 2015). Başarı testleri öğrencilerin eksikliklerinin belirlenmesinin, konu ile ilgili kavram yanlışlarının tespit edilmesini sağlar (Şener ve Taş, 2017) ancak dil öğrenme sürecinde özellikle turizm alanında temel amaç iletişim olduğu için değerlendirme sürecinin iletişim odaklı olması ve bu doğrultuda planlanması gerekmektedir (Huang, 2011; Xamaní, 2015; Büyükkalay, 2016). Çalışmada elde edilen bir başka bulgu ise bazı çalışmaların veri toplama aracı olarak tartışma ve drama yöntemlerini seçmeleridir. Her iki yöntemde de öğrencinin dili ne kadar kullanabildiği ne kadar anlayabildiği doğrultusunda araştırmacı veri toplayabilir. Bu durum turizm sektörünün yapısı ile uyumludur ve yabancı dil eğitiminin değerlendirilmesini uygulamalı olarak yansıtabilmektedir.

Çalışmada yer alan araştırmaların 22 tanesi doküman analizi yöntemi ile gerçekleştirildiği için bu çalışmalar değişken ile ilgili bulgular kapsamında yer almamıştır. Turizm alanında İngilizce öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmaların değişken özellikleri incelendiğinde en fazla sayıda değişkenin 9 araştırmada Dili Kullanma Becerisi olduğu, ikinci sırada ise 8 araştırmanın değişken ifade etmediği görülmektedir. Cinsiyet değişkeni 7 araştırmada, Bölüm değişkeni 5 araştırmada, Yaş değişkeni ise 4 araştırmada tercih edilmiştir. 3'er araştırmada Dil Yeterlilik Düzeyi, Sınıf Seviyesi ve Öğretim Programının Etkisi değişken olarak incelenmiştir. 2'şer çalışmada Mezun Olduğu Okul Türü, Öğrenim Türü, İngilizce Öğrenmeye Ayırdığı Süre, Yaşadığı Yer ve Hazırlık Sınıfı Eğitimi değişken olarak ele alınmıştır. En az ise birer çalışmada Turizmde Tecrübe, Özgüven Düzeyi, Ailede Eğitim Personeli Olması, Anne Baba Eğitim Durumu, Memnuniyet Düzeyi ve İngilizceye Yönelik Beklenti Düzeyi incelenmiştir. Bu durum turizm eğitiminde İngilizce öğretimi üzerinde farklı değişkenlerin etkilerini ortaya koyan yeterli çalışmanın olmadığını göstermektedir. Turizmde yabancı dil eğitiminde öğrencilerin nitelikleri ve beklentilerinin dikkate alınmadan öğretimin yapıldığı ve bu nedenle de öğrencilerin yabancı dil öğrenmede başarısızlıkla karşılaştıkları ifade edilmektedir (Türkeri, 2014; Ayaz, Yalı ve Aydın, 2017). Bu durum yabancı dil eğitimi üzerinde öğrencilerin özelliklerinin etkilerini ortaya koyan çalışmalara daha fazla yer verilmesini gerekli kılmaktadır. Bunun yanında araştırmanın bir diğer sonucu ise analizlerde daha çok doküman incelemesinin kullanılmasıdır. Doküman inceleme önceden oluşturulmuş var olan kayıt ve belgelere dayalı veri toplamaya/inceleme denir (Ocak, 2019). Ülkemizde turizm alanında İngilizce öğretimi çalışmaları nispeten yeni olması önceden yapılmış çalışmaları ve sonuçlarını incelemeyi zorunlu kılmaktadır. Bu ise bu alanda niçin doküman incelemesinin daha fazla tercih edildiğinin bir nedeni olabilir.

Öneriler

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre turizm eğitiminde İngilizce eğitime yönelik ülkemizde yapılan çalışmalarda lisansüstü çalışmalara yeterince yer verilmemiştir. Bu nedenle bu tür çalışmalara yer verilmesi önerilir. Diğer bir sonuç olarak örneklem tercihinde en fazla üniversite öğrencileri ile çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir. Oysa ülkemizde lise düzeyinde Anadolu Otelcilik ve Turizm liseleri ve Meslek Yüksek Okulu düzeyinde de turizm eğitime yer verilmektedir. İlerde yapılacak çalışmalarda bu iki düzeydeki öğrencilerin İngilizce öğretime yönelik görüşleri, karşılaştıkları güçlükler ve uygulama sürecinde karşılaştıkları zorluklara yer verilebilir. Yapılan çalışmalarda sıklıkla dokümanların incelendiği belirlenmiştir. Turizm eğitiminde öğrencilerin niteliklerinin bu eğitim üzerindeki etkilerini inceleyen yeterli sayıda çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda ileride yapılacak araştırmalarda bu tür çalışmalara yer verilebilir.

Kaynakça

- Alkan, V., Şimşek, S., & Erbil, B. A. (2019). Karma yöntem deseni: öyküleyici alanyazın incelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 559-582. DOI: 10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.5m
- Amerta, I. M. S., Sara, I. M., & Bagiada, K. (2018). Sustainable tourism development. *International Research Journal of Management, IT and Social Sciences*, 5(2), 248-254. Retrieved from <https://sloap.org/journals/index.php/irjmis/article/view/176>
- Ayaz, N., Yalı, S., & Aydın, A. (2017). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin İngilizce öğrenmedeki başarısızlık nedenleri. *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 6(1), 59-72. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/turar/issue/39662/469340>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bitlissos/issue/38061/399955>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27. DOI: 10.3316/QRJ0902027.
- Boynton, P. M., & Greenhalgh, T. (2004). Selecting, designing, and developing your questionnaire. *Bmj*, 328(7451), 1312-1315. DOI: <https://doi.org/10.1136/bmj.328.7451.1312>
- Büyükkalay, N. (2016). *The effects of cefr-based esp speaking and listening activities on the success of students in faculties of tourism*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research methods in education (5th Ed.)*. London and New York: Routledge Falmer.
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory (3rd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38. DOI: 10.15390/EB.2014.3412
- Davras, G. M., & Bulgan, G. (2012). MYO öğrencilerinin İngilizce hazırlık eğitimine yönelik tutumları: Isparta MYO Turizm ve Otel İşletmeciliği örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 13(2), 227-238. DOI: 10.31671/dogus.2018.127.
- Demir, Y. ve Yavuz, M. (2014). Finlandiya, Japonya, Kore, Çin (gangay) ve Türkiye'deki İngilizce dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 4(1), 115-128. DOI: 10.13114/MJH.201416428

Dudley-Evans, T. ve St. John, M. (1998). *Developments in ESP: A Multidisciplinary Approach*. Cambridge: Cambridge University Press

Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American journal of theoretical and applied statistics*, 5(1), 1-4. DOI: 10.11648/j.ajtas.20160501.11

Fernández, M. L. O. (2010). How can English be taughtfully online? The example of an intermediate course in tourism. *Teaching English with Technology*, 10(2), 50-68. Retrieved from <https://http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-181fb553-80db-4c10-bb22-4120148bdf0e>.

Filiz, A., & Yılmaz, Ö. D. (2017). Turizm gelişim yaklaşımları kapsamında yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumları: Mazı Köyü-Türkbükü karşılaştırmalı analizi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 1799-1824. DOI: 10.17218/hititsosbil.329873

Gillham, B. (2008). *Developing a questionnaire*. A&C Black.

Grižinić, J., KostićBobanović, M. (2011). The importance of English language skills in the tourism sector: A comparative study of students/employees perceptions in Croatia. *Alma Tourism*, N. 4

Huang, Y. (2011). Chinese tour guides' strategies in intercultural communication--*Implications for Language Teaching and Tourism Education*. *Journal of Language Teaching & Research*, 2(1). DOI:10.4304/jltr.2.1.146-150

Kacatl, J., & Frydrychova-Klimova, B. (2015). English vocabulary in video clips on travel and tourism. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 182, 364-368. DOI: [10.1016/j.sbspro.2015.04.788](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.788)

Klufa, J. (2015). Multiple choice question tests-advantages and disadvantages mathematics and computers in sciences and industry. *Proceedings of the 2 nd International Conference on Mathematical Sciences and Computer Engineering*, 91-94

Koru, S., & Akesson, J. (2011). Türkiye'nin İngilizce Açığı. Ankara: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı. 1-19, Erişim adresi: http://www.tepav.org.tr/upload/files/1329722803-6.Turkiye_nin_Ingilizce_Acigi.pdf

Marshall, G. (2005). The purpose, design and administration of a questionnaire for data collection. *Radiography*, 11(2), 131-136. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1016/j.radi.2004.09.002>

Minodora, S. O. (2013). New Approaches to teaching business English for tourism students. *annals of the „Constantin Brâncuși. University of Târgu Jiu, Economy Series*, (2), 2013-

02. Retrieved from http://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2013-02/38_Simion%20Otilia.pdf
- Olçay, A. (2008). Türk turizmde eğitimin önemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 383-390.
- Oppenheim, A. N. (2000). *Questionnaire design, interviewing and attitude measurement*. UK: Bloomsbury Publishing.
- Ocak, G. (2019). *Bilimsel araştırmalarda kullanılan veri toplama yolları*. G. Ocak (Ed.), Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde (218-268).Ankara: Pegem Akademi.
- Özer, S. (2007). Turizm işletmeciliği bölümü öğrencilerinin İngilizce ve mesleki İngilizce kavramlarına ilişkin metaforik algılar. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(1), 364- 380. DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.629190>
- Pokupec, M., Njerš, D., & Lozančić Beniç, H. (2017). Assessment and comparison of tourism vocabulary skills in ESL learners. *Acta Economica Et Turistica*, 3(1), 47-58. DOI: <https://doi.org/10.1515/aet-2017-0006>
- Sarıhan, Z. (2001). Yabancı Dille Eğitime Hayır. Öğretmen Dünyası Özel Eki Tekışık Yay.
- Scriven, M. (2009). Meta-evaluation revisited. *Journal of Multidisciplinary Evaluation*, 6(11), 3-8. Retrieved from https://journals.sfu.ca/jmde/index.php/jmde_1/article/view/220
- Serengil, U. (2007). Yabancı dil öğrenmenin önemi ve gerekliliği. *ABMYO Dergisi*, 7(2007), 65-80.
- Simion, M. O. (2012). The importance of teaching English in the field of tourism in universities. *Annals-Economy Series*, 2, 152-154. Retrieved from http://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2012-02/23_simion%20otilia.pdf
- Swondo, A. P. (2018). Designing the syllabus of English for tourism subject based on the Indonesian qualification framework. *Journal MELT (Medium for English Language Teaching)*, 1(2), 103-112. DOI: <http://dx.doi.org/10.22303/melt.1.2.2016.103-112>
- Şahin, Ç. & Karakuş, G. (2019). *Katılımcıları seçme: Evren ve örneklem*. G. Ocak (Ed.), Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde (180-214). Ankara: Pegem Akademi.
- Şener, N. & Taş, E. (2017). Developing achievement test: a research for assessment of 5th grade biology subject. *Journal of Education and Learning*, 6(2), 254-271. DOI: 10.5539/jel.v6n2p254.
- Tandoğan, V. U. (1998). Dünya turizm talebi eğilimleri ışığında Türkiye'ye yönelik yat turizm talebinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 145-155.

- Temizkan, R., & Temizkan, S. P. (2014). A study on foreign language teaching model for undergraduate programs in tourism. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(50), 58-72. DOI: <https://doi.org/10.17755/esosder.18509>
- Türkeri, İ. (2014). Yükseköğretim düzeyinde turizm eğitiminin özel nitelikli sorunları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(4). Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ebed/issue/22328/239292>
- Ulfa, K. (2015). Designing ESP materials for tourism students of akademi pariwisata medan. *PelitaInformatikaBudiDarma*, 9(2), 69-75.
- UNWTO. (2019). *International Tourism Highlights 2019 Edition*. Retrieved from <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152> on 15.08.2020.
- Ünlüönen, K., & Boylu, A. (2005). Türkiye de yükseköğretim düzeyinde turizm eğitimindeki gelişmelerin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(12), 11-32. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6126/82164>
- Vasylyshyna, N. M. (2012). *Innovative current communicative approach of English for specific purposes tutoring methodology to future tourism experts*. In Конференции «Международное сотрудничество в образовании в условиях глобализации» (Алушта–Форос, 13-15 сентября 2012 г.). (p. 29).
- Xamaní, M. I. (2015). Second language acquisition and the language tourism experience. *Procedia-social and behavioral sciences*, 178, 139-145.
- Yıldız, Z. (2011). Turizm sektörünün gelişimi ve istihdam üzerindeki etkisi. *Visionary E-Journal/Vizyoner Dergisi*, 3(5). Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/vizyoner/issue/23016/246122>